

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Оксана КАЛУЖНА

доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка,
кандидат юридичних наук, доцент
kalushna1978@gmail.com

УДК 343.14

ТАКТИКА ЗБИРАННЯ РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ
ЯК ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Узагальнена система способів формування (збирання)*доказів для сторони обвинувачення закріплена у ч. 2 ст. 93 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) і передбачає: 1) проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (глави 20, 21 КПК України); 2) витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей; в тому числі висновків експертів (висновків ревізій, актів перевірок – до набрання чинності Законом України від 15 липня 2015 року «Про прокуратуру» згідно із Законом України від 21 квітня 2015 року № 335-VIII [1]); 3) отримання слідчим (прокурором) речей і документів внаслідок їх подання з ініціативи самих учасників процесу громадянами, установами, підприємствами і організаціями; 4) проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України.

Фактично будь-яка одна й та сама річ/документ можуть бути одержані слідчим у результаті застосування будь-якого або

кожного з блоків способів збирання доказів. Однак їх вибір суб'єктом доказування обумовлюється не лише гносеологічними закономірностями пізнання, тобто фізичною формою (джерелом) існування речі, документа, а й кримінально-процесуальними принципами гуманізму, особистої недоторканності, недоторканності приватного життя, житла, іншої приватної власності, а також криміналістичною (слідчою) ситуацією і тактичними завданнями. Тому й на практиці вибір того чи іншого способу доказування для одержання будь-якого конкретного доказу здебільшого не такий простий.

Метою статті є аналіз процесу вибору способу доказування для виявлення, фіксації, вилучення, одержання і приєднання до матеріалів провадження матеріальних слідів злочину, як припускається, майбутніх речових доказів чи документів, і вироблення рекомендацій для типових практичних ситуацій.

Найсуттєвішим фактором, що обумовлює вибір конкретного способу збирання доказів, а також черговості кількох із них в разі нерезультативності першого, – є тактичний фактор. З точки зору тактики досудового розслідування (як і тактики судового розгляду) будь-який спосіб збирання доказів водночас є й засобом тактичним – «знаряддям праці», «інструментарієм», за допомогою якого особа,

* Традиційне застереження: використання у тексті ст. 93 КПК України термінів «збирання доказів», «отримання доказів» є умовним, оскільки «готових доказів» немає, вони формуються під час кримінальної процесуальної діяльності.

яка веде провадження, вирішує кінцеве чи проміжні тактичні завдання розслідування (або вирішення справи в суді). Вибір способу збирання певного речового доказу (документа) обумовлюється передусім слідчою ситуацією і тактичним завданням, зокрема: характером наявної інформації і динамічним розвитком слідчої ситуації у конкретному кримінальному провадженні, невідкладністю, рекомендаціями методики розслідування вказаної категорії злочинів та іншими чинниками, які так чи інакше впливають із зазначених вище і їх деталізують. Нормативне закріплення їх усіх неможливе. З точки зору невідкладності, визначаючи, які докази слід отримати першочергово і якими способами доказування, передусім необхідно проводити слідчі дії, спрямовані на: фіксацію фактичних речових даних, які перебувають під загрозою зникнення (огляд місця події, освідування і особистий обшук затриманого тощо); попередження спроб приховати, знищити або викривити відомості, що мають доказове значення; отримання речових доказів (обшук), що можуть мати більш повний та достовірний характер відомостей щодо встановлюваних обставин.

Отримання речей і документів внаслідок їх подання фізичними і юридичними особами з їхньої власної ініціативи, звісно, будучи в цілому способом формування доказів, у контексті цього дослідження немає підстав вважати власне «способом збирання речей і документів», оскільки ініціатива подання доказів не залежить від волі суб'єкта доказування (слідчого, прокурора), а відтак, не є його тактичним «знаряддям праці». Право надавати докази – елемент правового статусу учасників процесу, гарантія захисту їх прав і законних інтересів та можливість брати участь у доказуванні; а для громадян і посадових осіб, які не є учасниками процесу, – засобом реалізації морального і службового обов'язку. Причому на практиці простежується взаємозв'язок між функціями учасника процесу й мотивами подання певних речей і документів; між колом поданих об'єктів і їх належністю до предмета доказування. Це має враховуватись при оцінці та перевірці наданого.

Отож подання речей і документів – добровільна, з власної ініціативи передача їх

учасниками процесу, посадовими особами підприємств, установ, організацій, а також будь-якими громадянами; це спосіб реалізації ними права брати участь у доказуванні. Долучення до матеріалів провадження доказів при поданні речей і документів відбувається від їх володільця до слідчого, а не навпаки, як при застосуванні будь-яких інших способів формування доказів. Адже для слідчого, прокурора подання речей і документів не є способом їх «збирання» у вузькому сенсі цього слова, оскільки подання не залежить від їхньої волі. Тому слідчий (прокурор) під час планування та організації розслідування в цілому чи тактичних операцій зокрема не може і не повинен сподіватися на цей спосіб отримання доказів. Отже, для суб'єктів, на яких покладено обов'язок доказування, і, відповідно, суб'єктів планування та організації розслідування, подання речей і документів – факультативний спосіб появи доказів у провадженні, розраховувати на який слідчому (прокурору) не варто. А з огляду на принцип публічності кримінального судочинства такий розрахунок навіть трактувався б як прояв службової недбалості. Водночас цей спосіб збирання доказів передбачає активну участь слідчого (прокурора) у дослідженні, оцінці й фіксації поданих речей та документів. Адже праву осіб, зазначених у частинах 2 і 3 ст. 93 КПК України, кореспондує обов'язок уповноваженої особи вирішити питання про прийняття або неприйняття наданих об'єктів та визначити їх належність до провадження.

Тож збирання (активне виявлення, пошук, одержання) суб'єктом доказування речей і документів – майбутніх речових доказів чи документів – можливе внаслідок застосування будь-якого із трьох способів, які об'єднує спільна мета: їх вилучення у фізичних і юридичних осіб та предання до матеріалів провадження:

1) серед слідчих дій – це насамперед обшук приміщень, місцевості, транспортних засобів, особи, огляд місця події, приміщень, ділянок місцевості тощо, освідування з метою виявлення та вилучення речей і документів;

2) витребування й отримання речей і документів;

3) інші процесуальні дії – тимчасовий доступ до речей і документів.

Першим у переліку способів збирання доказів у ч. 2 ст. 93 КПК України законодавець назвав слідчі (розшукові) дії, адже це – основний, спеціалізований інструментарій роботи слідчого. Водночас зазначене не означає, що, обираючи з передбачених КПК України засобів доказування якийсь конкретний із них для одержання того чи іншого джерела доказів, слідчому потрібно надавати перевагу слідчим (розшуковим) діям. Це вибір тактичний і не може регламентуватись у законі через наявність безлічі найрізноманітніших слідчих ситуацій на практиці. Однак на основі аналізу кримінального процесуального закону, принципів організації розслідування, встановлених у ньому, все-таки можна окреслити певний алгоритм вибору відповідного оптимального та найбільш вдалого способу доказування.

Так, по-перше, у самій назві «слідчі (розшукові) дії» законодавець вказав на те, що їх призначення передусім полягає у розшуку слідів і фактичних даних про сліди вчиненого злочину. Наведеним твердженням легко пояснюється давно сформульована в науці кримінального процесу і в криміналістиці аксіома, що до обшуку, на відміну від виїмки (ч. 1 ст. 178 КПК України 1960 року), слід вдаватись, якщо об'єкти, що підлягають вилученню, відомі тільки орієнтовно, а іноді невідомі взагалі, а також якщо невідоме точне їхнє місцезнаходження і під час обшуку їх передбачається відшукати [2, 301]. Відтак, якщо наперед чітко відомі назва й такі характеристики певної речі або документа, що дають можливість виокремити її або його із числа подібних, відомий її чи його володілець, то це передумова для використання поза слідчими діями таких способів збирання доказів, як витребування, тимчасовий доступ до речей і документів. Відповідно до ч. 2 ст. 160 та ст. 164 КПК України у клопотанні та в ухвалі слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів мають вказуватись прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або найменування юридичної особи, які мають надати тимчасовий доступ до речей і документів; назва, опис, інші відомості, що дають

можливість визначити речі та документи, до яких повинен бути наданий тимчасовий доступ; розпорядження надати тимчасовий доступ до речей і документів зазначеній в ухвалі особі та надати їй можливість вилучити вказані речі і документи.

Звісно, крім конкретної інформації про коло речей і документів, володільців, у яких їх можна отримати, вибираючи між обшуком, витребуванням або тимчасовим доступом до речей і документів, важливу роль відіграє фактор тактичного ризику – загрози видозміни, пошкодження, знищення речі або документа його володільцем, ризику їх приховання або відмови надати їх стороні кримінального провадження для ознайомлення або вилучення. Іншими словами, якщо є підстави допускати будь-який можливий фактор ризику, тактично виправданим для сторони кримінального провадження буде невідкладне звернення до слідчого судді з клопотанням про надання дозволу на обшук, оскільки тактичні принципи і прийоми раптовості та примусового вилучення властиві виключно обшуку й у подібних ситуаціях дають підстави очікувати більш успішного результату внаслідок вилучення тих чи інших речей або документів.

Причому згідно з КПК України 1960 року в ситуації, якщо припускались відмова особи, у володінні якої перебували предмети (документи), видати їх слідчому, а далі можливе їх знищення, слідчий міг обирати і проводити виїмку (слідча дія за КПК України 1960 року, прототип тимчасового доступу до речей і документів) на підставі двох аргументів: 1) у ході виїмки слідчий мав право здійснити примусове вилучення вказаних у постанові суду (слідчого) предметів (документів), не заподіюючи при цьому шкоди майну внаслідок розкриття закритих сховищ, приміщень тощо; 2) якщо у ході виїмки володілець речей або документів відмовився їх видати, їхнє вилучення не є технічним і буде пов'язане із розкриттям замкнених приміщень, заподіянням шкоди майну особи, у володінні якої проводиться виїмка, а зволікання з їх вилученням матиме наслідком переховування, знищення чи пошкодження, втрату цих майбутніх речових доказів, документів – слідчий на місці

виносив постанову про обшук і проводив його за процесуальними правилами невідкладних випадків (частини 3–5 ст. 177 КПК України 1960 року).

Низка невідкладних випадків проведення обшуку без ухвали слідчого судді поширювальному тлумаченню не підлягає – це лише випадки, передбачені Конституцією України, які пов'язані із рятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину (ч. 3 ст. 233 КПК України). Отже, у ситуації відмови особи, у володінні якої перебуває вказана в ухвалі слідчого судді річ або документ, і загрози, що їх буде переховано, знищено, по-перше, слідчий не може провести їх примусове вилучення в межах виконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів (статті 165, 166 КПК України), оскільки воно не охоплюється процесуальними правилами цього засобу забезпечення кримінального провадження. Більше того, примусове вилучення в ході виконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів не може охоплюватись цим засобом забезпечення кримінального провадження з огляду на його природу і положення процесуального закону, а також принцип рівності сторін. Оскільки звертатись із клопотанням про надання тимчасового доступу до речей і документів можуть однаковою мірою і сторона обвинувачення, і сторона захисту, а відтак, якщо сторона обвинувачення гіпотетично буде забезпечена організаційними й спеціально підготовленими людськими ресурсами (оперативними підрозділами) для виконання примусового вилучення речей або документів, то сторона захисту і потерпілий їх не матимуть і їм для цього, вочевидь, довелося б передбачати залучення допомоги Державної виконавчої служби, що ніколи не було властиво для кримінального судочинства на стадії досудового розслідування. Тому «тимчасовий доступ до речей і документів» законодавець регламентував саме так, як закріплено у Главі 15 КПК України, хоч у цілому не можна виключати і подібну законодавчу перспективу.

Певною законодавчою гарантією забезпечення раптовості виконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів

можна вважати положення ч. 2 ст. 163 КПК України, відповідно до якого клопотання про тимчасовий доступ слідчим суддею може бути розглянуто без виклику особи, у володінні якої вони знаходяться, якщо сторона кримінального провадження, яка звернулася з клопотанням, доведе наявність достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів. На думку О. Подковського, слідчі зловживають цим правом у клопотаннях, не мотивуючи, звідки їм відомо про таку загрозу. А слідчі судді застосовують спрощений підхід до вирішення питання про можливість слухання справи за відсутності володільця речей (документів) без належних доказів [3, 61]. Ця норма спрямована на забезпечення несподіваності появи в особи, у володінні якої перебувають речі (документи), сторони кримінального провадження з ухвалою слідчого судді, на випередження можливого знищення, переховування, видозміни речей (документів), однак не гарантує їх надання (видачу) стороні кримінального провадження.

Причому в ст. 166 КПК України законодавець урахував можливість подібних слідчих ситуацій – відмови володільця речей або документів надати їх для ознайомлення чи вилучення – і визначив у таких ситуаціях для сторін звертатись до слідчого судді з клопотанням про надання дозволу на проведення обшуку.

Тобто у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів у ч. 1 ст. 166 КПК України передбачено різновид кримінально-процесуальної відповідальності у вигляді можливості застосування більш суворого заходу кримінально-процесуального примусу – обшуку. Однак зрозуміло, що сторони у таких ситуаціях якщо і скористаються можливістю звернутись до слідчого судді за дозволом про проведення обшуку, то його результативність буде поставлена під загрозу у зв'язку із втратою фактора раптовості – запоруки успішного його проведення.

Адже володільця речей, документів, які цікавлять сторону кримінального провадження, може безперешкодно їх позбутись (комусь передати, знищити), переховати, видозмінити до моменту проведення об-

шуку. Звісно, законодавець мусив передбачити механізм і гарантії як обов'язковості виконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів у конфліктних ситуаціях ризику, так і недоторканність житла чи іншої приватної власності. Проте на практиці ця гарантія може бути однаково як дієва, так і безрезультативна залежно від професіоналізму слідчого (прокурора). Або, що гірше, положення ч. 1 ст. 166 КПК України може використовуватись для покривання непрофесіоналізму слідчого (прокурора), який обрав тимчасовий доступ до речей або документів у ситуаціях ризику, чи для покривання і виправдання службового зловживання або недбалості слідчого (прокурора) з метою сприяння затягуванню розслідування тим чи іншим учасником кримінального провадження, створення можливості не долучати певні речі або документи до матеріалів провадження. Адже повторне звернення до слідчого судді на підставі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів із клопотанням про проведення обшуку та його проведення, не забезпечене певними організаційно-оперативними заходами, не у той самий день, а через певний час, може слугувати виправданням: мовляв, слідчий доклав усіх зусиль, використав усі можливі засоби доказування для одержання важливих речей або документа, але, на жаль, з причин, які від нього не залежать, ці намагання не мали успіху.

Проаналізувавши законодавство, слідчу, прокурорську практику і діяльність слідчих суддів, можна визначити три варіанти виходу із подібних ситуацій ризику невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів.

Варіант 1. Згідно із КПК України 1960 року, якщо прогнозувалась відмова надання речей або документа їх володільцем, слідчі все одно наважувались на «виїмку» (статті 178–186 КПК України), оскільки вона охоплювала примусове вилучення без подіяння шкоди. Однак з огляду на зміст Глави 15 чинного КПК України тимчасовий доступ до речей і документів слідчий може використовувати тільки якщо є підстави вважати, що їх володільць займає нейтральну позицію або таку, що сприяє

розслідуванню, і добропорядно надасть їх слідчому. А відтак, за конфліктної ситуації доцільно одразу клопотати перед слідчим суддею про дозвіл на обшук.

Варіант 2. Узагальнення практики розгляду слідчими суддями Київського районного суду міста Одеси клопотань про надання дозволу на проведення обшуку за період з 21 листопада 2012 року по 2014 рік засвідчило, що слідчі судді здебільшого задовольняли клопотання про дозвіл на обшук за правилами невідкладних випадків (постфактум), з урахуванням, зокрема, таких підстав:

- обшук та вилучення речей до постановлення ухвали слідчого судді були необхідні з метою запобігання їх знищенню;
- слідчий мав підстави для проникнення до іншого володіння особи без ухвали слідчого судді, оскільки це було зумовлено потребою врятування майна, а виявлені в ході обшуку речі мають значення для досудового розслідування, і відомості, які містяться у них, можуть бути доказами під час судового розгляду [4]. Така практика не бездоганна, викликає певні дискусії і в кожному конкретному провадженні за наявності професійного захисту чи представництва потерпілого за відповідних умов може загрожувати, врешті-решт, визнанням недопустимими доказами речей (документів), здобутих у такий спосіб. Так, якщо під законодавчо виписаний невідкладний випадок «переслідування осіб» підпадають випадки проникнення до житла, зумовлені необхідністю виявлення та затримання особи або осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, то «врятуванням майна» складно назвати будь-які випадки обшуків на випередження можливого навіть не переховування, а знищення речей, що мають значення для встановлення предмета доказування. За певних умов «врятуванням майна» можна вважати хіба що випадки, наприклад, обшуку з метою виявлення і вилучення викраденого автомобіля, тимчасово переховуваного у певному місці з наміром його подальшого перетранспортування. Але під категорію «врятування майна» подібні випадки подекуди підпадуть з точки зору інтересів потерпі-

лого, оскільки можливе переховування чи збут викраденого майна ускладнить його подальший пошук. Однак це жодним чином не пов'язано з буквальним знищенням майна, адже його викрадали не для того, щоб знищувати. Складно «врятування майна» вважати й обшук з метою вилучення автомобіля – знаряддя умисного наїзду, адже, швидше, знищенню (маскуванню, відновленню) піддаватимуться сліди контакту з перешкодою, а не власне автомобіль (майно). Навряд чи підпадають під «загрозу втрати майна» обшуки з метою вилучення документів, знарядь виготовлення підроблених документів, наркотичних засобів чи знарядь їх виготовлення, навіть вогнепальної чи іншої зброї. Так, ці та подібні ситуації пов'язані з ризиком втрати доказів, але не загрожують знищенням майна в загальному і цивільно-правовому сенсі, тому навряд чи вони буквально відповідають Конституції України і ч. 3 ст. 233 КПК України. Отож поширювальне тлумачення підстав невідкладних випадків для проведення обшуку не відповідає закону.

Опитування слідчих та прокурорів Львівщини зі стажем роботи понад 15 років підтвердило, що досвідчені практичні працівники намагаються не ставити під сумнів процесуальну форму здобуття тих чи інших доказів, їхню допустимість у доказуванні і, відповідно, не допустити в майбутньому їх нівелювання судом при постановленні вироку чи іншого остаточного рішення у провадженні.

Варіант 3. Дехто з прокурорів районів і міст напрацювали практику відмови виконати ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів, виставляючи з оперативних підрозділів охорону місця виконання вказаної ухвали. У випадку відмови її виконання вони негайно організують звернення з клопотанням до слідчого судді за дозволом на обшук (це клопотання розглядається негайно у день його надходження – ч. 4 ст. 234 КПК України). Подібна практика трудомістка, але вона обачна й оптимально правильна. Адже, по-перше, безумовно, забезпечується конституційна гарантія недоторканності житла та іншого володіння

особи, по-друге, витримується градація процесуальних засобів примусу від такого, що є меншим втручанням у приватну сферу осіб, до суворішого, по-третє, слідчий і прокурор (як процесуальний керівник досудовим розслідуванням) впевнені у правильності процесуальної форми і в допустимості здобутих у такий спосіб речей та документів.

Проведення слідчих дій порівняно із, наприклад, витребуванням речей і документів може передбачати попередні підготовчі щодо них рішення (акти) та дії – складення постанови прокурором (освідування), звернення до прокурора за погодженням, з клопотанням про їх проведення до слідчого судді, судовий розгляд. З огляду на потребу економії часу і ресурсів, якщо допускається можливість отримати ту саму річ або документ в інший спосіб, ніж за допомогою слідчої дії, то, оцінивши слідчу ситуацію і тактичні ризики, слідчому варто вдатись до нього.

Проведення слідчих дій пов'язане з державним примусом і забезпечується ним. Примус під час обшуку полягає в обстеженні приміщень чи інших об'єктів без згоди особи, у володінні якої ці об'єкти перебувають. Слідчий під час обшуку має право розкривати замкнені приміщення і сховища, якщо володільець відмовляється їх відчинити, має право заборонити особам, що перебувають у приміщенні під час обшуку, виходити з приміщення і спілкуватися один із одним або з іншими особами до закінчення обшуку. Отож обшук пов'язаний із втручанням у сферу особистих інтересів громадян та обмеженням їх права на недоторканність особи, житла тощо і вимагає дотримання встановлених законом гарантій. Власне для перевірки підстав застосування примусу до учасників кримінального провадження й передбачено попередній судовий контроль слідчим суддею. Відтак, з точки зору морально-етичних критеріїв правосуддя спершу, якщо, звичайно, дозволяє слідча ситуація, потрібно використати всі можливі способи доказування, не пов'язані з примусом, які є найменшим втручанням у приватне життя особи, спричиняють найменші обмеження її прав та інтересів. Отже, у разі потреби одержати певну річ або документ за умови безконфліктного ставлення її або

його володільця до розслідування найбільш правильним вбачається застосування слідчим витребування.

Правом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів наділені обидві сторони кримінального провадження. Витребування передбачає: пред'явлення письмової вимоги сторонами обвинувачення чи захисту посадовим особам і громадянам про надання письмових документів чи речей; виконання вимог адресатами; прийняття сторонами обвинувачення і захисту об'єктів і фіксація цієї дії в кримінальному провадженні. Така процесуальна дія полягає у вимозі надати певні речі або документи. Їй кореспондує обов'язок підприємства, установи, організації, їх посадових осіб і громадян надати ці речі або документи, однак процесуальний закон не передбачає жодних гарантій виконання цього обов'язку і навіть строків реагування на подібну вимогу. Тому витребуван-

ня слід застосовувати: 1) коли відомо, у кого чи де зберігається річ або документ; 2) коли повністю відсутня загроза того, що документ чи річ будуть знищені, в них внесено зміни у період між вимогою і їх доставлянням; 3) коли передбачається добровільне надання речей або документів їх володільцем. Якщо ж залучення речей або документів пов'язане із охоронюваною професійною, особистою, державною таємницею, то витребування не можна застосовувати для їх одержання, оскільки процесуальний закон передбачає гарантію нерозголошення таємниці цих видів і можливість їх розкриття лише в порядку тимчасового доступу до речей і документів (статті 162, 163 КПК України).

Сподіваємось, наведені міркування сприятимуть правильному вибору практиками способу отримання речей і документів, а науковців спонукатимуть до подальшого вивчення й аналізу слідчої і судової практики та розробки більш детального теоретичного обґрунтування тактичних рішень щодо вибору способу збирання речей і документів у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Про внесення зміни до Закону України «Про прокуратуру» щодо відтермінування набрання чинності: Закон України від 25 квітня 2015 року № 335-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/335-19/paran5#n5>
2. *Когутич І.І.* Криміналістика: курс лекцій / І.І. Когутич. – К.: Атіка, 2008. – 888 с.
3. *Подковський О.* Тимчасовий доступ до речей і документів за новим КПК. Проблеми і шляхи їх вирішення / О. Подковський // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 3(4). – С. 58–63.
4. *Чваркін С.* Обшук за правилами. З яких підстав прокурорам і слідчим може бути відмовлено в доступі до житлових приміщень / С. Чваркін // Закон і бізнес. – 2015. – № 16(1210).

Оксана КАЛУЖНА

ТАКТИКА ЗБИРАННЯ РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ ЯК ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Стаття присвячена аналізу співвідношення процесуальних і тактичних умов, порядку та можливостей обшуку, витребування і тимчасового доступу до речей та документів як способів збирання цих джерел доказів з точки зору успішності їх отримання і можливих ризиків.

Ключові слова: способи збирання доказів; обшук; витребування речей і документів; тимчасовий доступ до речей і документів; тактичний ризик.

Оксана КАЛУЖНАЯ

ТАКТИКА СБОРА ВЕЩЕЙ И ДОКУМЕНТОВ КАК ДОКАЗАТЕЛЬСТВ В УГОЛОВНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Статья посвящена анализу соотношения процессуальных и тактических условий, порядка и возможностей обыска, истребования и временного доступа к вещам и документам как способов сбора этих доказательств с точки зрения успешности их получения и возможных рисков.

Ключевые слова: способы сбора доказательств; обыск; истребование вещей и документов; временный доступ к вещам и документам; тактический риск.

Oksana KALUJNA

TACTICS OF THINGS AND DOCUMENTS GATHERING AS EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article is devoted to the analysis of the correlation between the procedural and tactical conditions, procedure and opportunities of search, seizure and temporary access to objects and documents as mode of these evidence sources collection in terms of the success of their receipt and risks.

Keywords: modes of evidence collection; search; seizure of objects and documents; temporary access to objects and documents; tactical risk.

